

Тютюнник Ю.М., к.е.н., доцент

Бактибаєва Н.В., магістрант

Гольченко І.О., магістрант

Полтавська державна аграрна академія

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Важливим напрямом аналізу діяльності банківських установ є оцінювання рівня та динаміки показників рентабельності роботи, активів і власного капіталу. Рентабельність (від нім. *rentabel*: дохідний) – це відносний рівень прибутковості діяльності, що характеризує відношення отриманого ефекту (прибутку) до наявних або використаних ресурсів [2, с. 235]:

$$P = \frac{\Pi}{B(K, P)} \times 100, \quad (1)$$

де P – рентабельність, %;

Π – прибуток;

$B(K, P)$ – витрати (капітал, ресурси).

Рентабельність діяльності фінансово-кредитних установ показує, скільки копійок прибутку одержав банк на 1 грн здійснених витрат (вкладеного капіталу, використаних ресурсів). Рентабельність вимірюється за допомогою системи відносних показників, які характеризують ефективність роботи банківської установи в цілому, її структурних підрозділів, прибутковість різних видів діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної), вигідність окремих банківських продуктів.

Аналіз рентабельності діяльності банків проводиться за інформацією таких основних форм фінансової звітності: «Звіт про фінансовий стан (Баланс)», «Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати)», складених відповідно до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України [1].

Залежно від мети аналізу показники рентабельності банківської установи доцільно об'єднати у такі групи:

1. Показники, що базуються на витратному підході:

- рентабельність роботи – відношення прибутку (як різниці між доходами і витратами) до витрат, виражене у відсотках;

- рентабельність процентних операцій – відношення прибутку від процентних операцій до відповідних витрат, виражене у відсотках;

- рентабельність непроцентних операцій – відношення прибутку від непроцентних операцій до відповідних витрат, виражене у відсотках.

Показники рентабельності, що базуються на витратному підході, характеризують прибутковість здійснених витрат у процесі діяльності банку.

2. Показники, що базуються на ресурсному підході:

- загальна і чиста рентабельність активів – відношення відповідно прибутку до оподаткування і чистого прибутку до середньорічної вартості активів, виражене у відсотках;

- загальна і чиста рентабельність власного капіталу – відношення відповідно прибутку до оподаткування і чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу, виражене у відсотках.

Ресурсні показники рентабельності використовуються у сфері управління капіталом і цікавлять різних суб'єктів аналізу, зокрема менеджмент банку і акціонерів – прибутковість сукупних активів, інвесторів і кредиторів – віддача на вкладений капітал, власників – прибутковість власного капіталу.

Умовою позитивної динаміки показників рентабельності діяльності банківської установи є випереджальне зростання доходів і фінансових результатів порівняно зі зростанням витрат і капіталу (активів).

Список використаних джерел

1. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова Правління Національного банку України від 24 жовтня 2011 р. № 373 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11> (дата звернення: 21.02.2019).

2. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Полтава: ПДАА, 2016. 432 с.